

**Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri
Kapsamında Riskli Gruplar ve
Riskli Durumlar Halk Sağlığı
Hemşireliği Yaklaşımı**

Editör

Prof. Dr. Ayşe ÇEVİRME

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-243-9	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Kapsamında Riskli Gruplar ve Riskli Durumlar Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımı	47518
Editör	Baskı ve Cilt
Prof. Dr. Ayşe ÇEVİRME ORCID iD: 0000-0001-7116-2523	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	MED058000
	DOI
	10.37609/akya.2673

Kütüphane Kimlik Kartı

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Kapsamında Riskli Gruplar ve Riskli Durumlar

Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımı / editör : Ayşe Çevirme.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.

325 s. : tablo, resim, şekil, grafik. ; 160x235 mm.

Kaynakça ve indeks var.

ISBN 9786253992439

1. Tıp--Hemşirelik.

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Toplum sağlığı hemşireliği olarak da bilinen halk sağlığı hemşireliği, halk sağlığına odaklanan bir hemşirelik uzmanlığıdır. Halk sağlığı hemşireleri (PHN'ler) veya toplum sağlığı hemşireleri "tüm nüfus hakkındaki toplum katılımını ve bilgisini, bireylerin ve ailelerin sağlık ve hastalık deneyimlerine ilişkin kişisel, klinik anlayışlarla bütünleştirir. Halk sağlığı hemşirelerinin birçok hedefi olup ana hedefleri: bireylerde hastalığı önlemek ve sağlıklı yaşam tarzını teşvik etmek, bağışıklama kullanımı ve hastalık sürecini izleyerek bireyleri hastalıktan korumak ve eğitim ve sağlığı geliştirme yoluyla toplumlarda uzun vadeli değişiklikler yaratmaktır. Bununla birlikte birey ve ailenin aile öz bakımını güçlendirmek için savunmasız ailelere ve toplum gruplarına eğitim ve rehberlik sağlama sürecinde hayati önem taşımaktadır.

Hemşirelik eğitimi ve uzmanlık alan eğitimleri, ülkelerin eğitim stratejileri ve evrensel standartlarla şekillenirken profesyonelliğin güçlendirilmesi için eğitim araç ve gereçlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yazılı eğitim materyalleri, örneğin kitaplar bu amaç için iyi birer kaynaktır.

Bu kitabın amacı da hem halk sağlığı hemşireliği alanında ve diğer eş disiplinlerde ve hem de sağlığın korunması ve geliştirilmesi için bilgi ve birikime ihtiyaç duyan tüm paydaşlar için birinci basamak sağlık hizmetleri kapsamında bakış açısı geliştirmek ve çözüme aracı olmaktır.

Kitap 14 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde yer alan bilgiler yazarlar tarafından ilgili literatürler kapsamında ve güncel veri kaynaklarından derlenmiş olup kitaptaki sayısal, istatistiksel verilerde uluslararası ve ulusal veri tabanlarından yani ,Dünya Sağlık Örgütü(WHO),Uluslararası işçi örgütü(İLO) Sağlık Bakanlığı ,İş sağlığı ve Güvenliği merkezleri(İSGÜM).Türkiye istatistik kurumu(TUİK) Dünya Bankası(WB) gibi veri tabanlarından elde edilerek değerlendirmeye tabi tutulmuştur .Kitabın her bir bölümünde giriş kısmından Türkçe ve İngilizce özetler anahtar kelimeleri ile yer almaktadır.

Kitabın ilk altı bölümü halk sağlığı hemşireliği uzmanlık alanlarına ilişkin rol ve görevler kapsamında riskli grupları ele alıp hemşirelik ve halk sağlığı hemşireliği yaklaşımlarıyla duruma bir bakış açısı sergilemekte ve çözüm yolları sunmaktadır .İlk bölümde kadın sağlığı, iki ile altıncı bölümler arasında özel dönemler nedeniyle sağlık ve hastalık açısından riskli gruplar olarak nitelendirilen, çocuk sağlığı gebe

sağlığı, adolesan ve genç sağlığı , okul sağlığı, yaşı sağlığı ,yedinci bölümde iş ve işçi sağlığına yönelik bilgiler ve veriler yer almaktadır. Ceza ve tutuk evinde olan bireylere yönelik sorunlar ve hemşirelik yaklaşımları ise sekizinci bölümde ele alınmıştır. Sonraki 5 bölüm ise dezavantajlı grup olan engelli bireylere, göçmen bireyleri yönelik sağlık sorunlarını iki bölüm halinde ele alınmakta ve halk sağlığı hemşireliği açısından konu değerlendirilip, güncel ve kanıt temelli çözüm ve önerileri sunulmaktadır. 11. bölümde bulaşıcı hastalıklar, 12. bölümde kronik hastalıklar, 13. bölümde madde kullanım bozukluğu ve 14. bölümde ise gerek kültürel ve gerekse tatil, inaç, bilimsel araştırma ve etkinlikler vb bir çok nedenle yaşadığı yerden bir başka coğrafyaya seyahat eden bireyler için olası sağlık riskleri ve hastalıklar ve sağlıktan sapma durumları ele alınmıştır. Genel olarak tüm bölümlerde birey ve toplumun sağlık ve esenliği için gerekli koruyucu ve optimal iyiliği sağlayıcı bilgi ve veriler yer almakta olup, bu bölümlerde toplum ve birey sağlığı açısından kronikleşen ve birinci basamakta sunulabilecek çözümler vardır.

Halk sağlığı ve birinci basamakta sağlık uygulamaları adına hemşirelere ve tüm paydaşlara yaralı bir kaynak olacak olan çalışmada, araştırıcı rolleriyle destek veren ve çalışmanın kitap haline dönüşmesine katkı sunan tüm yazarlara teşekkür ederim. Ayrıca yazarlık dışında çalışmanın edit kısmındaki yardım ve desteği için Araç.Gör.Aylin Meşe Tunç'a da teşekkür etmek isterim.

Prof. Dr. Ayşe ÇEVİRME

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Kadın Sağlığına Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları.....1	
	<i>Seda GÖGER</i>	
Bölüm 2	Çocuk Sağlığı ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları25	
	<i>Zeynep GENÇ AKGÜN</i>	
	<i>Ayşe ÇEVİRME</i>	
Bölüm 3	Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Kapsamında Gebe Sağlığı ve Hemşirelik Yaklaşımları49	
	<i>Aylin MEŞE TUNÇ</i>	
	<i>Kevser İLÇİOĞLU</i>	
Bölüm 4	Adölesan ve Genç Sağlığı ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları73	
	<i>Zeynep GENÇ AKGÜN</i>	
	<i>Aylin MEŞE TUNÇ</i>	
Bölüm 5	Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Okul Sağlığına Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları95	
	<i>Beyza Nur YILMAZ</i>	
	<i>Özge ERTÜRK</i>	
Bölüm 6	Yaşlı Sağlığı ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları109	
	<i>Gönül GÖKÇAY</i>	
	<i>Yeliz AKKUŞ</i>	
	<i>Ali UĞURLU</i>	
Bölüm 7	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinde Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları133	
	<i>Cumhur BABAĞLU</i>	
Bölüm 8	Ceza ve Tutukevlerinde Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları.....151	
	<i>Seda GÖGER</i>	
Bölüm 9	Engelli Sağlığı ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları171	
	<i>Gönül GÖKÇAY</i>	
	<i>Eda ERSARİ ŞEN</i>	
Bölüm 10	Birinci Sağlık Hizmetleri Kapsamında Göçmen Sağlığı ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları189	
	<i>Aylin MEŞE TUNÇ</i>	

Bölüm 11 Bulaşıcı Hastalıklar ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları	205
<i>Hülya İNCİRKUŞ KÜÇÜK</i>	
<i>Ayşe ÇEVİRME</i>	
Bölüm 12 Kronik Hastalıklar ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları	257
<i>Nida EFETÜRK</i>	
Bölüm 13 Madde Kullanım Bozukluğu ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları	275
<i>Hülya İNCİRKUŞ KÜÇÜK</i>	
<i>Aylin MEŞE TUNÇ</i>	
Bölüm 14 Gezin Sağlığı ve Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları	295
<i>Nida EFETÜRK</i>	

YAZARLAR

Prof. Dr. Yeliz AKKUŞ

Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9321-2357

Öğr. Gör. Cumhuri BABOĞLU

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-3250-6888

Prof. Dr. AYŞE ÇEVİRME

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-7116-2523

Öğr. Gör. Nida EFETÜRK

İstanbul Okan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
ORCID iD: 0000-0001-8322-8200

Eda ERSAN ŞEN

Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Zübeyde Hanım
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
ORCID iD: 0009-0003-0376-3943

Arş. Gör. Dr. Özge ERTÜRK

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-9238-490X

Uzm. Hemş. Zeynep GENÇ AKGÜN

Sağlık Bakanlığı Kocaeli Şehir Hastanesi, Allerji ve İmmünoloji Polikliniği
ORCID iD: 0000-0002-6919-6289

Dr. Öğr. Üyesi Seda GÖGER

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Sağlık Bakım
Hizmetleri Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-2066-7147

Dr. Öğr. Üyesi Gönül GÖKÇAY

Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Anabilim Dalı
ORCID iD: 0000-0003-0140-8668

Doç. Dr. Kevser İLÇİOĞLU

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-4900-9095

Uzm. Hemş. Hülya İNCİRKUŞ KÜÇÜK

Yalova Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Birimi
ORCID iD: 0000-0002-6739-6463

Arş. Gör. Aylin MEŞE TUNÇ

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9469-7915

Uzm. Hemş. Ali UĞURLU

Kafkas Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi, Endoskopi Ünitesi
ORCID iD: 0009-0003-0816-3381

Beyza YILMAZ

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
ORCID iD: 0009-0001-3770-3960